

Revisionsverkets ställningstaganden

Digitalisering av undervisnings- och lärandemiljöer i allmänbildande utbildning

Föremål för revisionen var hur digitaliseringen av undervisnings- och lärandemiljöer i allmänbildande utbildning styrs och hanteras inom framförallt statsförvaltningen. Revisionens mål var att bedöma de olika aktörernas förutsättningar att främja digitala undervisnings- och lärandemiljöer så att lärandet förnyas och förnyelsen stöds genom att styrningen och hanteringen av denna digitalisering utgör en fungerande, balanserad och utvecklande helhet. Med revisionen uppmanas förvaltningen att utveckla formerna för verksamheten och stödet och på detta sätt främja digitaliseringen av undervisnings- och lärandemiljöer.

Svagt faktaunderlag och oklara utgångspunkter försvårar styrning och hantering av digitaliseringen

Digitaliseringen av undervisnings- och lärandemiljöer är komplicerad som fenomen, verksamhet och regleringsobjekt, vilket försvagar informationshanteringen på två sätt:

1. det är svårt att förutse, säkerställa och bedöma huruvida målen och metoderna för styrning och finansiering av digitaliseringen är ändamålsenliga, effektiva och verkningsfulla.
2. Väsentlig kunskap om i vilka förhållanden själva digitaliseringen räcker eller när det också behövs nya strukturer, processer eller andra satsningar av intellektuellt eller fysiskt kapital för att gynna undervisningen och lärandet ligger fortfarande på en ytlig och otillräcklig nivå.

Utgångspunkterna för styrning och finansiering av digitaliseringen inom allmänbildande utbildning är obestämda, splittrade och motstridiga eftersom grundläggande lösningar och förfaranden för att hantera denna digitalisering hittills inte sammanställts och definierats systematiskt och aktörerna inte heller förbundit sig till sådana. Detta försvårar en riktad inhämtning av information och kunskap för styrning och hantering samt övrig informationshantering. Risken är att det svaga underlaget och de oklara utgångspunkterna för digitaliseringen sammanflätas till ett svårhanterligt och ont problem som ömsesidigt försvårar hanteringen.

För statens ekonomiska förvaltning är den splittrade finansieringen till digitalisering av undervisnings- och lärandemiljöer en relevant faktor som försvagar verksamhetens kostnadseffektivitet och utvärderingen av resultaten. Den splittrade finansieringsmodellen har lett till dubbelarbete hos aktörerna och växande administrativa kostnader.

Utveckling av digitaliseringen förutsätter tydligare utgångspunkter och riktning, försök och fungerande styrmedel

När digitaliseringen hanteras framgångsrikt används all tillgänglig information och försöksprojekt för att koppla informations- och kommunikationstekniken till en helhet som består av olika lärandemiljöer samt undervisnings- och lärandemiljöernas olika delfaktorer. Eftersom denna digitalisering och hantering styrs och regleras av många faktorer som fortfarande är bristfälligt kända kan man inte skapa digitaliseringslösningar enbart genom att följa bästa praxis, utnyttja

forskningsdata eller bedöma resultat och effekter. Ofta skapas de nya lösningarna först när olika alternativ provas i praktiken.

Den övergripande hanteringen fungerar till viss del och har utvecklats gradvis de senaste åren t.ex. genom beredningen och genomförandet av regeringens spetsprojekt. När styrningen och hanteringen av allmänbildande utbildning sprids på flera av varandra relativt oberoende aktörer saknar utvecklingen av digitaliseringen en sammanhållen och konsekvent struktur, långsiktig strategisk styrning och styrmedel som utnyttjar, stöder och konkretiserar den strategiska styrningen. Utvecklingen sker på projektnivå och arbetet med att utveckla helheten är bara i sin början. Därför saknas det en tydlig utgångspunkt och riktning för utveckling av digitaliseringen. Med digitaliseringen och utvecklingen av digitaliseringen har man i detta läge inte heller kunnat genomföra spetsprojekt mål på ett effektivt sätt.

Revisionsverkets rekommendationer

Undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen ska sammanställa och förtydliga digitaliseringsaktörernas ansvar och uppgifter samt eftersträva verksamhets- och finansieringsmodeller för digitalisering i grundläggande utbildning samt för styrning av digitaliseringen.

Detta förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen

- stärker de riktlinjer och kvalitativa minimikriterier för digitala undervisnings- och lärandemiljöer och för utveckling av digitaliseringen som just nu bereds med olika intressenter samt säkerställer de riksomfattande utvecklingsåtgärdernas och riktlinjernas koppling till förfarandena i den dagliga skol-, undervisnings- och utbildningsverksamheten och finansieringen av den,
- samordnar de riktlinjer för digitalisering i grundläggande utbildning som bereds och den riksomfattande läroplanen så att informations- och kommunikationstekniken som egen lärandemiljö och som stöd för lärande i andra lärandemiljöer struktureras och definieras mer detaljerat,
- följer upp, bedömer och förutser vilka konsekvenser och risker digitaliseringsstyrmedlen har riksomfattande och regionalt samt stärker informationshanteringen vid digitalisering.